

Prezentare de carte

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană (coord.), Pr. Drd. Siviu Ioan Negruțiu, Pr. Drd. Dan Eliodor Moldovan, Pr. Drd. Florin Codrea, Asist. Univ. Drd. Mirela Mățăoanu, *Cercetarea nou-testamentară românească. Ghid bibliografic*, Editura Alma-Mater, Cluj-Napoca, 2004, 502 p.

Domnule Președinte al Consiliului Academic,
Onorată asistență,

Biblia transmite revelația lui Dumnezeu care culminează în Isus Cristos, ea fiind destinată oamenilor din toate timpurile. Ea este în realitate, în integralitatea ei, cuvântul lui Dumnezeu. Credincioșii se apropie de Cartea sfântă așa cum te apropii de mesajul lui Dumnezeu care ne mântuiește. Sfânta Scriptură este baza comună și regula de credință pentru toți creștinii, de aici rezultând necesitatea de a reciti textele inspirate în docilitatea față de Spiritul Sfânt, în caritate, în umilință sinceră, pentru a le trăi în profunzime și pentru a face un drum de convertire a inimii, singurul care poate să ducă la unitatea Bisericilor creștine, prin respectarea diversității. „Idea unității poporului lui Dumnezeu, pe care mișcarea ecumenică își propune să o restaureze, este profund înrădăcinată în Sfânta Scriptură” (Olivo Bosa). Din această perspectivă, crearea Centrului de Studii Biblice în cadrul Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, a adus în prim plan efortul tuturor Facultăților de Teologie implicate de a promova o cercetare teologico-biblică neconfesionalizată, bazată strict pe un dialog academic și științific, reflectând spiritul ecumenic al timpurilor noastre.

În cadrul programului de cercetare propus de membrii Centrului de Studii Biblice se înscrie lucrarea de față, rod al contribuțiilor a patru autori, doctoranzi de la secția biblică a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (Pr. Drd. Siviu Ioan Negruțiu, Pr. Drd. Dan Eliodor Moldovan, Pr. Drd. Florin Codrea, Asist. Univ. Drd. Mirela Mățăoanu), sub coordonarea Pr. Prof. Dr. Stelian Tofană. Bazat pe o colaborare strânsă, ghidul bibliografic ce ni se propune spre lectură face o investigație în literatura biblică nou-testamentară apărută în revistele teologice din țara noastră de la primele numere până în prezent. Scopul redactării lui este unul didactic, și anume acela de a pune la dispoziția tuturor celor interesați „o diagnoză a cercetării biblice nou-testamentare reflectată în revistele principale de publicistică teologică din România” (p.22).

În cuvântul înainte, coordonatorul lucrării ne oferă câteva explicații metodologice. Materialul este structurat în patru capitole reprezentând patru direcții de cercetare. Bibliografia nou-

testamentară ne este prezentată din perspectivă cronologică, alfabetică și tematică, fiind însoțită apoi de o analiză a lucrărilor de specialitate mai importante.

Preliminariile își propun să introducă cititorul în problematica abordării studiului biblic. Se afirmă importanța teologiei biblice, fără de care celelalte ramuri ale teologiei nu ar putea exista (p.30). Originile studiului cu tematică biblică pe teritoriul românesc sunt aduse în discuție afirmându-se că, înainte de a se ajunge la o cercetare metodică a Sfințelor Scripturi, în vechime preocuparea pentru teologia biblică a fost mai degrabă religioasă decât cărturărească, având în vedere formarea unui limbaj creștin ce se adresa memoriei, și nu cercetării. Abia în 1846, ne spune prezentul ghid, la Sibiu, școala teologică deschisă deja din anul 1811 va avea o programă conținând, la intervențiile lui Andrei Șaguna, cursuri de exegeză. În scurt timp, se introduc drept materii de studiu arheologia biblică, isagogia și ermineutica biblică. Contribuția câtorva dascăli din secolul al XIX-lea în domeniul cercetării biblice va deschide perspective noi pentru școala biblică ortodoxă și va oferi bazele unui învățământ de calitate. Se naște astfel o tradiție teologică, prin aportul profesorilor Grigorie Pantazi de la Sibiu, Sava Popovici-Barcianu din Rășinari, Ilarion Pușcariu, Nicolae Bălan, Nicolae Colan și alții.

Activitatea școlii biblice românești ortodoxe s-a concretizat în publicații de specialitate, care au devenit sursă de documentare nu numai pentru teologi, ci și pentru marele public. Dintre cele zece reviste care abordează teme de exegeză și teologie biblică nou-testamentară, prezentate în amănunt în lucrarea de față, trei atrag atenția prin rigoare științifică și complexitatea abordărilor : *Revista Teologică*, *Mitropolia Ardealului* și *Studii Teologice*.

De la primele apariții și până în prezent, *Revista Teologică* s-a bucurat de un real interes din partea cititorilor, aici publicând de-a lungul anilor reprezentanți de seamă în domeniu, cum sunt: A. Crăciunescu, Nicolae Bălan, Iuliu Scriban, Dimitrie Cornilescu, Dumitru Stăniloae, N. Neaga, Liviu G. Munteanu, Grigorie T. Marcu și alții. Ea își începe activitatea în anul 1907, înregistrând până în anul 1946, 178 de articole cu specific neo-testamentar. După o pauză de 10 ani (1946-1956), revista reapare, continuându-și activitatea, din 1956, sub numele de *Mitropolia Ardealului*, până în 1990, când revine la vechiul nume de *Revista Teologică*. Sub semnul unui adevărat curent de reînnoire, în perioada 1990-2003, seria nouă a *Revistei Teologice* ne aduce în prim plan 22 de articole cu subiecte nou-testamentare tratate serios, pe baza unei bibliografii vaste, adusă la zi. Se remarcă generația actuală de bibliști, anume profesorii: Vasile Mihoc, Dumitru Abrudan, Ică I. Ioan, Nicolae Moșoiu, Stelian Tofană, Ilie Moldovan, Mircea Basarab

(p.39). Începând din anul 1930, revista *Studii Teologice* apare în două serii, mai întâi ca publicație a Facultății de Teologie din București, apoi purtând subtitlul de „Revista Facultăților de Teologie” din România. Seria nouă va găzdui, după 1949, lucrările științifice ale unor teologi prestigioși din Biserica Ortodoxă Română, teze de doctorat publicate de Vasile Mihoc, Gh. Sârbu, Sabin Verzan și C-tin Preda (p.47).

Autorii cu studiile și articolele lor publicate în revistele de specialitate din țară constituie subiectul capitolului întâi al lucrării de față (p.49-120), capitol intitulat „Bibliografia noutestamentară din perspectivă cronologică”. Acesta facilitează consultarea articolelor de specialitate pe perioade (epoci). Al doilea capitol ne prezintă bibliografia noutestamentară din perspectivă alfabetică, pe autori (p.121-182), în timp ce capitolul trei vine cu o abordare a aceleiași bibliografii din perspectivă tematică (p.183-254). Remarcăm aici organizarea foarte bună a materialului, utilă unei cercetări sistematice în direcții precise: disciplinele Noului Testament, cărțile Noului Testament, teme noutestamentare specifice, qumranologie, portrete biblice, concordanță biblică noutestamentară, preocupări biblice noutestamentare (manuale biblice), tâlcuirea Evangheliei și Apostolului, alte teme noutestamentare. Parcurgând aceste trei capitole, putem lesne observa predilecția bibliștilor pentru anumite subiecte de teologie noutestamentară într-o anumită perioadă de timp, orientarea lor spre o anumită bibliografie, impactul interconfesional ori ecumenic al articolelor publicate și, nu în ultimul rând, mesajul de credință transmis cititorilor.

Cu titlul de „Anexă”, al patrulea capitol al lucrării creionează un portret biblic noutestamentar românesc, analizând principalele lucrări exegetice și de teologie biblică aparținând unor autori de excepție și în același timp mari dascăli din mediul teologic ortodox. Deschizătorul de drumuri și ctitorul unui sistem de teologie românească este Vasile Gheorghiu (1872-1959), profesor și decan al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cernăuți, autor al unei ample lucrări de isagogie biblică, *Introducerea în sfintele cărți ale Testamentului Nou* (1929), căreia i se adaugă multe alte contribuții în domeniul exegezei și hermeneuticii (p. 257-266). Îi urmează, în prezentarea de față, Liviu G. Munteanu (1898-1961), profesor de Noul Testament la Academia Teologică din Cluj (începând din 1924) și autor al câtorva studii importante, de influență exegetică germană, cum ar fi *Predica de pe Munte – studiu exegetic* (1932), *Epistola Sf. Apostol Pavel către Galateni-comentar* (1940) și altele.

Autorul unui cunoscut *Dicționar al Noului Testament* (1984), Ioan Mircea (1903-1997) face și el parte din pleiada specialiștilor care s-au implicat în munca de cercetare teologică. Nicolae

Nicolaescu (1910-1977), profesor la catedra de Studiul Noului Testament a Institutului Teologic de Grad Universitar din București, s-a remarcat printr-o activitate didactică deosebită, publicând lucrări în volume și manuale, articole în diferite reviste teologice. De un renume deosebit s-a bucurat Grigorie T. Marcu (1911-1987), profesor la Institutul Teologic de Grad Universitar din Sibiu, a cărui operă valoroasă însumează 15 scrieri și volume, 739 note și informații, 230 cronici literare, multe recenzii și însemnări (p. 317-400). Lucrarea de față le amintește în mare parte, prezentând titlurile mai importante: *Antropologia paulină* (1941), *Saul din Tars* (1939), *Procesul Mântuitorului. Studiu juridic și teologic* (1945;1997), *Studiul Noului Testament* (coautor, 1954; 1977).

Ghidul bibliografic ni-l mai prezintă pe Vasile Mihoc, profesor la Facultatea de Teologie din Sibiu, membru activ al unor prestigioase societăți internaționale de studii biblice, având o bogată activitate mai ales în domeniul exegezei Evangheliilor. În acest sens, sunt demne de amintit lucrările *Introducere în studiul Noului Testament* (coautor, 2001) și *Sfânta Evanghelie de la Ioan – introducere și comentariu* (2003). Școala teologică de la Cluj îl are ca exponent de frunte pentru domeniul teologiei biblice noutestamentare pe Stelian Tofană, profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă a U.B.B., membru al Organizației Biblice Internaționale „Studiorum Novi Testamenti Societas” (SNTS), din anul 2002 Director executiv al Centrului de Studii Biblice al U.B.B. În calitate de dascăl și cercetător, a publicat studii documentate, bazate pe o bibliografie actuală și ecumenică. Pe lângă teza de doctorat, *Iisus Hristos, Arhiereu veșnic, după Epistola către Evrei* (1996; 2000), merită a fi amintite volumele de *Introducere în studiul Noului Testament*, trei la număr (1997; 2001; 2002), *Symbolism și sacralitate în Evanghelia a IV-a* (2003), și multe alte studii în volume colective, în reviste din străinătate și din țară.

Lucrarea se încheie cu o bibliografie selectivă menită să ofere posibilitatea continuării studiului legat de cercetarea biblică noutestamentară românească. De-acum înainte, cercetătorul are la dispoziție un instrument de lucru metodic întocmit, util și modern. Salutăm apariția lui și credem că el va fi bine primit de publicul cititor.

Lector Sorin Marțian

